

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. การเขียนเชิงสร้างสรรค์
4. ปัญหาการเขียน
5. แบบฝึกทักษะ
6. แผนการจัดการเรียนรู้
7. ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ
8. ความพึงพอใจ
9. บริบทโรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

10.1 งานวิจัยในประเทศ

10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

11. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 4 - 29)

1.1 วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อ

การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

1.3 จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกัน ในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 4 - 5)

1.4 สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผล และความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่ การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึง ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและ

สังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง
เหมาะสม และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 6 - 7)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอัน
พึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมือง
ไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้
สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

1.5 มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและ
พหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
การเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมาย
สำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มี
คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนั้น
มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะ

มาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อนภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 7-8)

1.6 ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจง และมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

1. ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)
2. ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

1.7 โครงสร้างเวลาเรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนดังตารางที่ 2 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 23)

ตารางที่ 1 โครงสร้างเวลาเรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
ภาษาไทย	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	80	80	80
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	120	120	120	120	120	120
- ประวัติศาสตร์	40	40	40	40	40	40
- สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80

กลุ่มสาระการเรียนรู้/ กิจกรรม	เวลาเรียน					
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6
สุขศึกษาและพลศึกษา	80	80	80	80	80	80
ศิลปะ	80	80	80	80	80	80
งานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	80	80	80
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80
รวมเวลาเรียน (พื้นฐาน)	840	840	840	840	840	840
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	120	120	120	120	120	120
รายวิชา / กิจกรรมที่สถานศึกษา จัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและ จุดเน้น	ปีละไม่เกิน 40 ชั่วโมง					
รวมเวลาเรียนทั้งหมด	ไม่เกิน 1,000 ชั่วโมง/ปี					

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นความเป็นเอกภาพของชาติ ที่มุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ ชี้อัตลักษณ์กระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์มุ่งหวังให้นักเรียนเป็นพลเมืองดีของโลก

2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความสำคัญของวิชาภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษค่านิยมวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทย ตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ. น.ป.ป : 1)

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไป ปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับ โอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทบาทเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด

กับเพื่อนทั้งใน โรงเรียนและเพื่อนต่างโรงเรียน ดังนั้นครูภาษาไทยจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์และการเชื่อมโยงเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียน นักเรียนอาจเชื่อมโยงสอบถาม ปัญหาการเรียนกับครูโดยใช้โทรศัพท์มือถือหรือทางคอมพิวเตอร์ก็ได้ซึ่งจะเป็นการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน แม้แต่การนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAD) มาใช้ก็จะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยในอนาคตอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 39)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ของภาษาไทย สรุปได้ว่า การเรียน ภาษาไทยต้องเน้นทั้งทักษะการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ในขณะเดียวกันจะต้องปรับตัว และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ให้ทันต่อความก้าวหน้าในยุคข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน

2.3 คุณภาพผู้เรียน

เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แล้ว นักเรียนมีความสามารถดังนี้

อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรองง่าย ๆ ได้ ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับ เหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบาย จากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสือ อย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึก ประจำวัน เขียนจดหมายลาครู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องจินตนาการและมีมารยาทในการเขียนเล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูด แสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำ หรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยค ง่าย ๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรองที่มีคุณค่าตามความสนใจได้

เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว นักเรียนมีความสามารถดังนี้

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ ส่วนนวนโวหาร จากเรื่อง ที่อ่าน เข้าใจคำแนะนำ คำอธิบายในคู่มือต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้ มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและเขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ข้อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบรายการต่าง ๆ เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดู โฆษณาอย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน พุดรายงานหรือประเด็นสั้นกว่าจากการฟัง การดู การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ส่วน นวน คำพังเพยและสุภาษิต รู้และเข้าใจชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่กลอนสุภาพ และกาพย์ยานี 11

เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของท้องถิ่น นำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยาน ตามที่กำหนดได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. ม.ป.ป. : 4)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนของภาษาไทย สรุปได้ว่า เมื่อนักเรียนเรียนจบแต่ละช่วงชั้น คือ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะต้องมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด 2. เขียนบรรยายเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างชัดเจน 3. เขียนบันทึกประจำวัน 4. เขียนจดหมายลาครู 5. เขียนเรื่องตามจินตนาการ 6. มีมารยาทในการเขียน 	<p>การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย</p> <p>การเขียนบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่</p> <p>การเขียนบันทึกประจำวัน</p> <p>การเขียนจดหมายลาครู</p> <p>การเขียนเรื่องตามจินตนาการจากคำภาพและหัวข้อที่กำหนด</p> <p>มารยาทในการเขียน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า - ไม่ขีดเขียนในที่สาธารณะ - ใช้ภาษาเขียนเหมาะสมกับเวลา <p>สถานที่ และบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่เขียนล้อเลียนผู้อื่น หรือทำให้ผู้อื่นเสียหาย
ป.4	<ol style="list-style-type: none"> 1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด 2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจน และเหมาะสม 3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน 4. เขียนย่อความจากเรื่องสั้น ๆ 	<p>การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย</p> <p>การเขียนสื่อสาร เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - คำขวัญ - คำแนะนำ <p>การนำแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดไปพัฒนางานเขียน</p> <p>การเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ จดหมาย คำสอน</p>

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	5. เขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา 6. เขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า 7. เขียนเรื่องตามจินตนาการ 8. มีมารยาทในการเขียน	การเขียนจดหมายถึงเพื่อนและบิดามารดา การเขียนบันทึกและเขียนรายงานจากการศึกษาค้นคว้า การเขียนเรื่องตามจินตนาการ มารยาทในการเขียน
ป.5	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด 2. เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้องชัดเจน และเหมาะสม 3. เขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน 4. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน 5. เขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ 6. เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา 7. กรอกรายการต่าง ๆ	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย การเขียนสื่อสาร เช่น - คำขวัญ - คำอวยพร - คำแนะนำและคำอธิบายแสดงขั้นตอน การนำแผนภาพโครงเรื่อง และแผนภาพความคิดไปใช้ในการพัฒนางานเขียน การเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ แจ้งความ แถลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย การเขียนจดหมายถึงผู้ปกครองและญาติ การเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น การกรอกรายการ - ใบฝากเงินและใบถอนเงิน - ธนาณัติ - แบบฝากส่งพัสดุไปรษณีย์ภัณฑ์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	8. เขียนเรื่องตามจินตนาการ	การเขียนเรื่องตามจินตนาการ
	9. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน
ป.6	1. คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด และครึ่งบรรทัด	การคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
	2. เขียนสื่อสาร โดยใช้คำได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม	การเขียนสื่อสาร เช่น <ul style="list-style-type: none"> - คำขวัญ - คำอวยพร - ประกาศ
	3. เขียนแผนภาพ โครงเรื่องและแผนภาพความคิดเพื่อใช้พัฒนางานเขียน	การเขียนแผนภาพโครงเรื่องและแผนภาพความคิด
	4. เขียนเรียงความ	การเขียนเรียงความ
	5. เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน	การเขียนย่อความจากสื่อต่าง ๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่าง ๆ ประกาศ แข่งความแถลงการณ์ จดหมาย คำสอน โอวาท คำปราศรัย สุนทรพจน์ รายงาน ระเบียบ คำสั่ง
	6. เขียนจดหมายส่วนตัว	การเขียนจดหมายส่วนตัว <ul style="list-style-type: none"> - จดหมายขอโทษ - จดหมายแสดงความขอบคุณ - จดหมายแสดงความเห็นใจ - จดหมายแสดงความยินดี
	7. กรอกรายการต่าง ๆ	การกรอกรายการ <ul style="list-style-type: none"> - แบบคำร้องต่าง ๆ - โบสถ์การศึกษาต่อ - แบบฝากส่งพัสดุและไปรษณีย์ภัณฑ์

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	8. เขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์	การเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์
	9. มีมารยาทในการเขียน	มารยาทในการเขียน

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 2 การเขียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในแต่ละระดับชั้นได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้อย่างชัดเจน และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคัดลายมือ การเขียนสื่อสาร การเขียนเรื่องสั้นๆ การเขียนบันทึกประจำวัน การเขียนจดหมาย การเขียนย่อความ การกรอกแบบรายการ การเขียนบรรยายสิ่งของ การเขียนแสดงความรู้สึก การเขียนแผนภาพ โครงเรื่อง การเขียนเรียงความ การเขียนเรื่องตามจินตนาการ

3. การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

นักการศึกษาและนักวิชาการได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

พิทยา ลิ้มมณี (2540 : 312) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นลักษณะการนำตัวหนังสือมาเรียบเรียงร้อยคำอย่างประณีตและเชื่อมโยงความคิดให้ต่อเนื่องกัน โดยอาศัยความคิดสร้างสรรค์ในการเขียน ซึ่งอาจจะเป็นภาษา การวางโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร ตลอดจนวิธี ในการเขียน

วิภาฤดี วิภาวิน (2543 : 6) ได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า หมายถึง การเขียนที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิด และจินตนาการของตนเอง โดยมีได้ลอกเลียนแบบผู้อื่น เป็นงานเขียนที่แปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร โดยงานเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้น จะต้องแสดงองค์ประกอบเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

1. ความคิดคล่อง (Fluency) หมายถึง ความคล่องแคล่วในการคิด แล้วเขียนคำตอบให้ได้ปริมาณมากที่สุดในเวลาจำกัด

2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความคล่องแคล่วในการคิด แล้วเขียนคำตอบได้หลายประเภท หลายทิศทาง

3. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ความคิดแล้วเขียนในสิ่งแปลกใหม่ ไม่ซ้ำกับคนอื่น และแตกต่างไปจากความคิดธรรมดา

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดแล้วเขียนรายละเอียด เพื่อตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้รับความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประกาศรี สี่ห้าไพ (2544 : 24) ได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ว่า เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ด้วยภาษาเขียนที่เกลาอย่างเหมาะสมถูกต้อง ตามประเภทหรือเนื้อหาที่แสดงออกมา โดยใช้ถ้อยคำและสำนวนของผู้เขียนเองอย่างมีศิลปะ

ฉันทิร สระประเทศ (2544 : 21) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียน ที่มีรูปแบบของตนเอง มีลักษณะแปลกใหม่ ไม่เหมือนใคร เป็นการประมวลความรู้ ความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ โดยการถ่ายทอดจากประสบการณ์ของผู้เขียน แล้วนำมาสร้างเป็นผลงานที่มีลักษณะของการคิดริเริ่มสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ด้วยภาษาที่เหมาะสม

กรมวิชาการ (2545 : 187) อธิบายความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า เป็นการเขียนโดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการในการเขียนเรียงความ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และบทร้อยกรอง ซึ่งผู้เขียนจะต้องมีความคิดดี มีจินตนาการดี มีประมวลคำหลากหลาย สามารถนำคำมาใช้ในการเขียน มีเทคนิคการเขียนและใช้สำนวนสละสลวย

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 4) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง งานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียน ที่เขียนด้วยสำนวนภาษาที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง หรือมีรูปแบบการเขียนที่มีความแปลกใหม่ มีค่าและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 3) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน

สิริญากร สดแสงจันทร์ (2547 : 16) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนออกมาจากความรู้สึกนึกคิดจากจิตใจ และจากจินตนาการความรู้สึกที่อิสระที่จะเขียน โดยอาศัยพื้นฐานประสบการณ์จากการเรียนรู้เดิม สร้างสรรค์ออกมาเป็นภาษาเขียน แล้วขัดเกลาอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามประเภทหรือเนื้อหาที่แสดงออกมา โดยไม่ลอกเลียนผู้อื่น

พวงเพชร เอี่ยมภุษา (2547 : 21) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ผู้เขียนต้องใช้ประสบการณ์ จินตนาการ และความสามารถในการใช้ถ้อยคำสร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบต่างๆ ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดทางอารมณ์ซึ่งเกิดจากองค์ประกอบและกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนต้องใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ มาสร้างจินตนาการ มาประมวลความรู้ เพื่อแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระเสรี เป็นรูปแบบใหม่ไม่เหมือนใคร ด้วยภาษาที่มีลักษณะเฉพาะ สละสลวยทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองเพื่อสื่อสารให้บุคคลอื่นเข้าใจ

3.2 หลักการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียนที่ยุ่งยากซับซ้อน เพราะนักเรียนต้องอาศัยประสบการณ์ ความประทับใจ ความต้องการ และความสามารถในการลำดับความคิดออกมาเป็นเรื่องราว และความสามารถในการใช้ภาษา ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์นั้น ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง

ทัศนีย์ สุขเมธี (2542 : 34) ได้เสนอแนวทางให้นักเรียนเขียน โดยเริ่มจากการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนก่อนลงมือเขียน ให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างประโยคให้สมบูรณ์ หรือให้นักเรียนตั้งชื่อภาพ หรือตั้งชื่อเรื่องที่ครูอ่านให้ฟัง ฝึกให้นักเรียนเรียงคำให้เป็นประโยค และเขียนเรียงประโยคให้มีความต่อเนื่องกัน ให้นักเรียนเล่าเรื่องให้จบ ฝึกเขียนบรรยายภาพ เขียนตอบคำถาม เขียนเล่าเรื่องจากประสบการณ์ เขียนเล่าเรื่องจากการไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เขียนเล่านิทานที่ได้ฟังมา หรือฝึกเขียนจดหมายประเภทต่างๆ

ณภัทร สระประเทศ (2544 : 22 - 24) กล่าวว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ สิ่งจูงใจในการเขียน อันได้แก่ บรรยากาศอบอุ่น เป็นกันเอง กิจกรรมการเรียนการสอนที่สนุก สื่อการสอนที่เร้าใจ และที่สำคัญ คือ ตัวครูผู้สอนต้องสนใจและเอาใจใส่ในการช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างจริงจัง หลักการสอนมีดังนี้

1. การให้นักเรียนได้แสดงความคิดใหม่ และมีความหมายถือเป็นการกระทำที่สร้างสรรค์
2. การเขียนสร้างสรรค์ควรมีหลายแบบตามความต้องการของนักเรียน ครูควรยอมรับการเขียนในระยะแรกๆ แม้เป็นการเขียนเพียงประโยคเดียว

3. สร้างบรรยากาศให้อบอุ่น สนับสนุนให้นักเรียนได้เขียนอย่างอิสระ

4. กระตุ้นให้นักเรียนนำประสบการณ์เดิมมาเขียน

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545 : 57-58) ได้กล่าวถึงสิ่งสำคัญที่ครูควรคำนึงถึงในการสอนเขียนเรียงความ คือ

1. เรื่องใดก็ตามที่จะให้เด็กเขียน ควรเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ และมีความรู้พอที่จะเขียน
2. การใช้อุปกรณ์การเรียนจะช่วยให้การเขียนเรียงความของเด็กมีชีวิตจิตใจขึ้น
3. การให้งานเด็กครูควรคำนึงถึงความสามารถตามวัยของเด็ก ไม่ควรตั้งมาตรฐานไว้สูงเกินไป

4. วิธีช่วยให้เด็กเกิดความคิดที่จะเขียน หรือรู้จักสิ่งต่าง ๆ เพื่อนำมาเขียน เน้นวิธีการสำคัญมากกว่าความสำเร็จในการเขียน

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 9) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ ดังนี้

1. กำหนดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ให้มีจุดหมายที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับชั้นต่าง ๆ
2. จัดกิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ให้มีความสัมพันธ์กับกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

3. จัดกิจกรรมยากง่ายให้เหมาะกับผู้เรียน
4. ใช้สื่อที่จูงใจเพื่อเป็นแนวทางสร้างสรรค์ผลงานใหม่ และรักการเขียน
5. ให้ผู้เรียนสามารถใช้จินตนาการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดอย่างอิสระ

จากหลักการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าว สรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะบรรลุผลตามต้องการนั้น ครูผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอน จัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน มีความเป็นกันเอง จัดกิจกรรมที่มีความยากง่ายพอเหมาะและให้สอดคล้องกับการเรียนในกลุ่มการเรียนรู้อื่นด้วย นอกจากนั้นการฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการศึกษาด้วย ตลอดจนการใช้สื่อการสอน เพื่อเป็นการเร้า จูงใจให้แก่เด็ก เพื่อให้การถ่ายทอดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรได้ตามที่ต้องการ

3.3 แนวทางการพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์

บันลือ พฤษะวัน (2536 : 7-8) ให้แนวคิดในการส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์พอสรุปได้ดังนี้

1. ครูต้องเป็นผู้สร้างบรรยากาศโดยเป็นผู้ที่รักเมตตา มีความสัมพันธ์กับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เข้าใจและให้ความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ ยกย่องชมเชยมากกว่าการตำหนิ
2. ให้อิสระในการทำงานแก่ผู้เรียน ทั้งเรื่องเวลา ระเบียบและรูปแบบ
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาสภาพแวดล้อม ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาค้นคว้าเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์โดยการเล่าเรื่อง รายงาน อภิปราย และสรุปผลเป็นประจำ
5. กระตุ้น ชี้นำผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น สร้างความแปลกใหม่ อยู่เสมอ

นอกจากนี้ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 5-7) ได้เสนอแนวทางในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย

1. ครูมีบุคลิกที่สร้างสรรค์ เช่น จัดกิจกรรมเร้าใจใหม่ ๆ เปิดโอกาสได้แสดงออกด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้แสดงออกความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ชมเชย และให้กำลังใจ มีประชาธิปไตยในการสอน
2. จัดบรรยากาศให้จูงใจให้เด็กรักการเขียนสร้างสรรค์ ทำให้บรรยากาศไม่เคร่งเครียดเกินไป เช่น แบบฝึกหัดที่ใช้มีลักษณะจูงใจให้อยากทำ ไม่มากจนน่าเบื่อ เป็นกิจกรรม ที่สนุกสนาน
3. เริ่มจากสิ่งใกล้ตัว เพราะจะช่วยเร้าความสนใจของเด็กให้อยากเรียน อยากเล่าในสิ่งที่มีประสบการณ์อยู่ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจในการเขียนงานต่าง ๆ อย่างสบาย เช่น การเขียนเล่าเรื่องของตนเอง การเขียนบันทึกประจำวัน การแต่งคำประพันธ์ในเรื่องที่ตนสนใจ การเขียนจดหมายเล่าเรื่อง ฯลฯ
4. ช่วยให้มีแนวคิดที่แตกฉาน ได้แก่ คิดให้คล่อง ต้องยืดหยุ่นความคิด และรู้จักประคองความรู้สึก
5. สนุกสนานในการเรียน โดยจัดกิจกรรมตามความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เปิดโอกาสให้แสดงความคิด และประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างเต็มที่
6. ฝึกผู้เรียนให้เกิดทักษะ ต้องอาศัยการฝึกบ่อย ๆ พยายามปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องให้ดีขึ้น จะช่วยพัฒนาการเขียนได้

นักจิตวิทยาค้นพบว่า ทุกคนสามารถฝึกฝนให้มีความสร้างสรรค์ โดยไม่ขึ้นอยู่กับว่าคนนั้นมีพรสวรรค์หรือไม่ และไม่จำกัดโดยสภาพของชีวิต เช่น อายุ เพศ การศึกษา ฯลฯ อย่างไรก็ตามแนวโน้มว่าเด็กจะสร้างสรรค์ได้ง่ายกว่าผู้ใหญ่และไม่ถูกจำกัดด้วยเหตุผลต่าง ๆ อันเกิดจากกรอบโลกทัศน์ มโนทัศน์ ประสบการณ์ ความเคยชิน ซึ่งเหล่านี้เป็นเหตุให้ผู้ใหญ่ไม่กล้าที่จะคิดสร้างสรรค์มากนัก ทั้ง ๆ ที่มีศักยภาพที่จะคิดได้ และเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต (เกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์. 2546 : 12)

3.4 การวัดและประเมินทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและเชิงสร้างสรรค์ที่ดีนั้น ผู้เขียนควรมีอิสระ ไม่ถูกบังคับให้เขียน การพิจารณาผลการเขียนควรพิจารณาความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคน ไม่ควรเปรียบเทียบกับบุคคลอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538 : 212) ได้กำหนดหัวข้อในการประเมินการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและเชิงสร้างสรรค์ดังนี้

1. ให้ความคิดแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดไม่ซ้ำแบบหรือไม่ลอกเลียนแบบผู้อื่นมาเป็นความคิดของผู้เขียนเอง หรือคิดเปล่งมาอย่างแบบคายด้วยภูมิปัญญาของตนเอง
2. ใช้ภาษากระชับ ทั้งนี้ต้องเป็นภาษาที่ไม่ผิดแผกไปจากระเบียบของภาษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับ
3. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้อ่าน อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความปีติยินดี ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน
4. เป็นประโยชน์โดยตรง หรือโดยอ้อม เช่น ให้ข้อคิดเป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณโทษ แนะนำให้รู้จักสังเกต พิจารณาสິงต่าง ๆ อย่างขบคาย ก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินใจในลักษณะของบันเทิงนาการ

จากแนวในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ดังกล่าวสรุปได้ว่า การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์จะได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนต้องมีบุคลิกของการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากเรื่องใกล้ตัว บรรยากาศเป็นกันเอง มีกิจกรรมที่หลากหลาย สนุก มีสื่อการสอนที่เร้าความสนใจ เปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างเต็มที่ และได้ฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์บ่อย ๆ ได้ปรับปรุงและพัฒนางาน โดยครูต้องสนใจ และเอาใจใส่ในการช่วยเหลือให้นักเรียนประสบความสำเร็จใน

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ นำหัวข้อเหล่านี้มากำหนดเป็นรายการประเมินลงในแบบบันทึกที่เป็นแบบจัดอันดับคุณภาพ

4. ปัญหาการเขียน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเขียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 อัจฉรา ชิวพันธ์ (2547 : 4) ได้กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า ครูส่วนใหญ่มักประสบปัญหากับการที่เด็กเขียนไม่ได้ดี มีความเบื่อหน่ายในการเขียน จนมีคำกล่าวกันว่า การเขียนเรียงความของนักเรียนมีลักษณะเป็น “โทรเลข” บ่อย ๆ คือ ขาดการจัดลำดับความคิด ใช้ภาษาห้วน ขาดความ มีสุนทรียภาพทางภาษา ใช้ภาษาไม่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนจนถึงการแสดงพฤติกรรมเมื่อหน่ายในการเขียน ดังนั้น ถ้าหากครูสอนได้ตระหนักถึงถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว หาวิธีแก้ไขปัญหาให้หมดไป โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีการเขียนสร้างสรรค์ ก็จะทำให้เขารักการเขียน มีเจตคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานของเขา

กรรณิการ์ ตีสันเทียะ (2548 : 3) ได้กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า ปัญหาการเรียนการสอนในด้านการเขียนของนักเรียนมีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนบกพร่อง ได้แก่ ขาดทักษะความพร้อมในการเขียน ขาดประสบการณ์และความสามารถในการแสดงออกในด้านภาษา ขาดแรงจูงใจ มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาภาษาไทยทำให้ขาดกำลังใจ และขาดความสนใจ ระดับสติปัญญาของนักเรียนไม่สามารถเขียนได้ ขาดความคิดในเรื่องที่จะเขียน ขาดความสามารถในการเลือก สรรคาคำที่จะใช้ในการเขียนการเรียบเรียงประโยค คือ ไม่รู้ว่าจะเขียนอะไร เขียนได้ไม่กี่ประโยค ก็หมดเรื่องที่จะเขียนเสียแล้ว สะกดคำไม่ถูกต้อง ใช้ภาษาพูดเป็นภาษาเขียน ใช้คำเชื่อมความไม่ถูกต้อง เขียนประโยคไม่สมบูรณ์ เว้นวรรคผิดที่หรือไม่เว้นวรรค เขียนวกวน เขียนขยายความเมื่อเรื่องไม่เป็นหรือไม่สามารถลำดับความคิดเป็นเรื่องเป็นราวได้ การเขียนไม่มีลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้การเขียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และมีโอกาสฝึกฝนน้อยจึงขาดความเชื่อมั่นในการเขียน ด้านตัวครูใช้วิธีการสอนไม่น่าสนใจ และกำหนดให้นักเรียนเขียนในเรื่องที่ครูกำหนดเรื่องให้เขียน จึงเป็นการสกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายท้อถอยและไม่อยากเขียน

รุจิรัตน์ สระหอม (2548 : 3) ได้กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า นักเรียนจะมีปัญหาด้าน การเขียนประโยคจากคำที่กำหนดให้ จะเขียนประโยคซ้ำ ๆ กัน หรือเขียนเหมือนกัน

ถ้าเขียนเรียงความหรือเขียนเรื่องตามจินตนาการก็จะเขียนได้สั้น ๆ หรือบางคนก็เขียนนวนกวนใจความเดิม ๆ ในการเขียนตอบคำถามหรือเขียนแสดงความคิดเห็นก็จะเขียนไม่ตรงประเด็น

สมพิศ คงทรง (2549 : 4) ได้กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการเขียนมากที่สุด เช่น การเขียนคำ การแต่งประโยค การใช้ภาษา การแต่งเรื่อง การเขียนตามจินตนาการ ซึ่งส่งผลต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์

ชุตินันท์ นามท้าว (2550 : 6) ได้กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากครูยังสอนโดยเน้นการจำและเข้าใจปัญหามากกว่าการส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ ขาดการกระตุ้น พัฒนาและส่งเสริมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกและขาดความมั่นใจในตนเอง ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด หรือลำดับความคิดออกมาเป็นถ้อยคำที่ไพเราะ สละสลวยได้ ซึ่งเป็นสาเหตุให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย และเห็นว่าการเขียนเป็นเรื่องที่ยาก

เบญจมาศ คุ่มทรัพย์ (2550 : 3) ได้กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า ปัญหาในเรื่องที่เด็กเขียนได้ไม่ดีเท่าที่ควร มีความเบื่อหน่ายในการเขียนและครูก็สอนโดยเน้นการจำมากกว่าเน้นด้านความคิดสร้างสรรค์และขาดการส่งเสริมด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วย จึงทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกและยังขาดทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดด้วยถ้อยคำที่ไพเราะสละสลวยเป็นเหตุให้เด็กคิดว่าการเขียนเป็นเรื่องที่ยุ่งยาก

นันทนา สีลาชัย (2550 : 4) ได้กล่าวถึงปัญหาการเขียนไว้ว่า มีนักเรียนเป็นจำนวนมากไม่สามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ สืบเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันเกี่ยวกับทักษะการเขียน นักเรียนให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมน้อยมาก นอกจากนี้ในใบส่งงานเกี่ยวกับทักษะการเขียนนักเรียนจะเขียนได้น้อยหรือเขียนไม่ได้ใจความ เขียนคำไม่ถูกต้อง ขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก จินตนาการของตนเองออกมา

ผ่องพรรณ แก้วหล้า (2551 : 3-4) ได้กล่าวถึงปัญหาในการเขียนไว้ว่า นักเรียนส่วนมากมีปัญหาในด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิด เขียนลำดับเหตุการณ์ และการเขียนตามจินตนาการ จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาตระหนักดีว่าความคิดสร้างสรรค์นั้น มีอยู่แล้วในตัวเด็กทุกคน จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องคิดหาวิธีการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความรู้ความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ด้านการเขียนออกมาให้ได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 8) ได้ระบุถึงปัญหาและข้อบกพร่องที่มักประสบในการฝึกเขียนมีหลายประการ ได้แก่

1. เขียนสะกดการันต์ผิด เว้นวรรคผิด ทำให้ความหมายผิด
2. ใช้คำบกพร่อง เช่น ใช้คำไม่ตรงตามหน้าที่ ใช้คำฟุ่มเฟือย ใช้คำที่เป็นภาษาพูดปนภาษาเขียน ใช้คำต่างประเทศในภาษาไทย ฯลฯ
3. ใช้ประโยคไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโครงสร้าง หรือการวางส่วนขยายผิดที่เหล่านี้ทำให้เนื้อหาบกพร่อง
4. มีข้อมูลน้อย เนื้อหาที่เขียนไม่กว้างขวาง ผู้อ่านจึงไม่ค่อยได้ประโยชน์นัก
5. ไม่สามารถจัดระเบียบความคิดในการเขียน ขาดเอกภาพ สัมพันธภาพและสารัตถภาพ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปัญหาการเขียน สรุปได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนประโยคหรือข้อความที่ใช้ในการสื่อสารเป็นเรื่องยาว ๆ ได้ เขียนขยายความเนื้อเรื่องไม่เป็นหรือไม่สามารถลำดับความคิดเป็นเรื่องเป็นราวได้ การเขียนไม่มีลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ จะเขียนประโยคซ้ำ ๆ กัน หรือเขียนเหมือนกัน ถ้าเขียนเรียงความหรือเขียนเรื่องตามจินตนาการก็จะเขียนได้สั้น ๆ หรือบางคนก็เขียนวกวนใจความเดิม ๆ ในการเขียนตอบคำถามหรือเขียนแสดงความคิดเห็น ก็จะเขียนไม่ตรงประเด็น ขาดความสามารถในการเลือกสรรคำที่จะใช้ในการเขียนการเรียบเรียงประโยค

5. แบบฝึกทักษะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ ดังนี้

5.1 ความหมายของแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 147) ระบุว่าแบบฝึก หรือแบบฝึกหัด หรือแบบฝึกเสริมทักษะ เป็นสื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่หนังสือเรียนจะมีแบบฝึกหัดอยู่ท้ายบทเรียน บางวิชาแบบฝึกหัดจะมีลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

อนงค์ศิริ วิชาลัย (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. ม.ป.ป. : 1 : อ้างอิงมาจากอนงค์ศิริ วิชาลัย. 2536 : 27) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่า วิธีการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือ การให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการ

เรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึก เพราะนักเรียนมีโอกาสนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างมากขึ้น

วรศุคา บุญยไวโรจน์ (2540 : 37) กล่าวว่า (Work Book) เป็นสื่อการสอนที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาทำความเข้าใจ และฝึกฝนจนเกิดแนวความคิดที่ถูกต้องและเกิดทักษะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แบบฝึกหัดเป็นเครื่องมือสำคัญที่ครูทุกคนใช้ในการตรวจสอบความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาทักษะของนักเรียน

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะ หมายถึง สื่อการเรียนประเภทหนึ่งที่เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมสำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะเพิ่มขึ้น

5.2 ลักษณะของแบบฝึกทักษะ

วรศุคา บุญยไวโรจน์ (2540 : 37) ได้เสนอแนะลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ดังนี้

1. แบบฝึกที่ดีควรมีความชัดเจนทั้งคำสั่งและวิธีทำ ไม่ควรเป็นคำสั่งที่ยาวเกินไป
2. แบบฝึกที่ดีควรมีความหมายต่อผู้เรียน ตรงตามจุดมุ่งหมายของการฝึกลงทุนน้อยใช้ได้นาน ภาษาและภาพที่ใช้ควรเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของผู้เรียน
3. แบบฝึกที่ดีควรแยกเป็นเรื่อง แต่ละเรื่องไม่ควรยาวเกินไป
4. แบบฝึกที่ดีควรมีทั้งแบบกำหนดคำตอบให้และแบบให้ตอบ โดยเสรี การเลือก ใช้คำและรูปภาพควรเป็นสิ่งที่นักเรียนคุ้นเคยน่าสนใจ
5. แบบฝึกที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง จะทำให้นักเรียนเข้าใจและรู้จักนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้มองเห็นความสำคัญของสิ่งที่ได้ฝึกฝน
6. แบบฝึกที่ดีควรสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดแบบฝึกแต่ละเรื่องควรมีทุกระดับความยากง่ายและปานกลาง
7. แบบฝึกที่ดีควรเร้าความสนใจตั้งแต่ปกถึงหน้าสุดท้าย
8. แบบฝึกที่ดีควรปรับปรุงควบคู่ไปกับหนังสือเรียนอยู่เสมอ
9. แบบฝึกที่ดีควรประเมินและจำแนกความเจริญงอกงามของเด็กได้

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 2) ได้กล่าวถึงลักษณะของแบบฝึกที่ดีควรประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. เป็นสิ่งที่นักเรียนเรียนมาแล้ว
2. เหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน
3. มีคำชี้แจงสั้น ๆ ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจวิธีการทำได้ง่าย
4. ใช้เวลาที่เหมาะสมคือไม่นานเกินไป
5. น่าสนใจ ควรมีรูปภาพ การ์ตูน เสริมแรงให้นักเรียนแสดงความสามารถ
6. เปิดโอกาสให้ตอบอย่างจำกัดและตอบอย่างเสรี
7. มีคำสั่งหรือตัวอย่างที่ไม่ยาวเกินไปไม่ยากแก่การเข้าใจ
8. ควรมีหลายรูปแบบ
9. ใช้หลักจิตวิทยา
10. ใช้สำนวนภาษาที่เข้าใจง่าย
11. ฝึกให้คิดได้เร็วและสนุกสนาน
12. สามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 21) กล่าวว่าแบบฝึกที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. ต้องมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะตามสาระการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้
  2. เนื้อหาถูกต้องตามหลักวิชา ใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม มีคำอธิบายและคำสั่งที่ชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติตาม
  3. สามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ นำผู้เรียนสู่การสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้
  4. เป็นไปตามลำดับขั้นคอนการการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้และความแตกต่างระหว่างบุคคล
  5. มีคำถามและกิจกรรมที่ทำท่าย ส่งเสริมทักษะกระบวนการเรียนรู้ของธรรมชาติวิชา
  6. มีกลยุทธ์การนำเสนอและตั้งคำถามที่ชัดเจน น่าสนใจปฏิบัติได้ สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง
- สรุปได้ว่า แบบฝึกที่ดีควรมีลักษณะที่ปลูกเร้าความสนใจให้เด็กอยากทำ มีความหมายในการฝึกฝน ใช้จิตวิทยาและภาษาที่เหมาะสมกับวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล และง่ายที่จะเข้าใจสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

5.3 ประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 145 – 146)

ได้ระบุถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ไว้ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ได้ดีเพราะเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนตามความสามารถของตน
4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นประเมิณผลงานของตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนทำงานด้วยตัวเอง
6. ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
7. เปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกทักษะของตนเองตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

บุคคล

8. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ลักษณะการฝึกที่จะให้เกิดผลดังกล่าว ได้แก่ ฝึกทันทีที่หลังจากเรียนเนื้อหา ฝึกซ้ำในเรื่องที่เรียน

อรพิมพ์ เครือเนียม (2544 : 25 – 26) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอน ที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก เพราะแบบฝึกเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบระเบียบ
2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กฝึกทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่จะต้องอาศัยการส่งเสริม และความเอาใจใส่จากครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเด็กมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การให้เด็กทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในด้านจิตใจมากขึ้น
4. ช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน โดยกระทำดังนี้
  - 4.1 ฝึกทันทีหลังจากเด็กได้เรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ
  - 4.2 ฝึกซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
  - 4.3 เน้นเฉพาะเรื่องที่ต้องการฝึก
5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจากจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. เด็กสามารถเก็บไว้ใช้เป็นแนวทางเพื่อทบทวนด้วยตนเองต่อไป

7. ก่อนเด็กจะทำแบบฝึกหัดช่วยให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของเด็ก ได้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันที่

8. แบบฝึกที่จัดทำขึ้นนอกจากที่อยู่ในหนังสือแบบเรียน จะช่วยให้เด็กได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

9. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อย จะช่วยให้ครูประหยัดทั้งแรงงานและเวลา ในการที่จะต้องเตรียมสร้างแบบฝึกอยู่เสมอ ในด้านผู้เรียนก็จะไม่ต้องเสียเวลาลอกแบบฝึกจากตำราเรียน ทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนทักษะต่าง ๆ มากขึ้น

10. แบบฝึกช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะการจัดพิมพ์ขึ้นเป็นรูปเล่มที่แน่นอนย่อมลงทุนต่ำกว่าที่จะพิมพ์ลงในกระดาษไขทุกครั้ง และผู้เรียนสามารถบันทึกและมองเห็นความก้าวหน้าของตนเองได้อย่างมีระบบและเป็นระเบียบ

สฤณา เลิกนอก (2545 : 23 – 24) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกทักษะ ดังนี้

1. ช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน

2. ใช้เป็นเครื่องมือวัดความก้าวหน้า และประเมินตนเองของนักเรียนได้ หลังจากที่ยุติบทเรียนในแต่ละครั้ง การทำแบบฝึกหัดทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนในบทเรียนนั้น ๆ เพราะมองเห็นจุดเด่น จุดบกพร่องของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

3. ประโยชน์ในแง่ความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถทางภาษาแตกต่างกัน การใช้แบบฝึกที่เหมาะสมกับความสามารถจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนมากขึ้น

4. ช่วยให้เกิดความเข้าใจในบทเรียน

5. มีคำถามหลายรูปแบบที่นักเรียนจะต้องใช้ความคิดในการตอบ หากนักเรียนได้ทำแบบฝึกบ่อย ๆ จะช่วยให้ฝึกฝนสติปัญญา ไหวพริบ ให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ รู้จักเหตุและผล รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีทักษะและประสบการณ์เพียงพอที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

7. ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจในตนเอง เพราะนักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง ได้ค้นคว้า แก้ไข ปรับปรุงงานของตนเองอยู่เสมอ

8. ฝึกให้นักเรียนรู้จักการทำงานตามลำพัง รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

ทัชรัตน์ ทาเพชร (2546 : 26 – 27) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกเสริมทักษะดังนี้

1. เป็นส่วนช่วยเพิ่มเติมและเสริมหนังสือเรียน
2. ช่วยเสริมทักษะการใช้ภาษาให้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้จะต้องอาศัยการส่งเสริมและเอาใจใส่ของครูผู้สอนด้วย
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะการที่ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
4. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน
5. การให้นักเรียนทำแบบฝึก ช่วยให้ผู้รู้มองเห็นจุดเด่นหรือจุดบกพร่องของนักเรียนได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ครูดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ ได้ทันที่
6. แบบฝึกที่จัดพิมพ์ไว้เรียบร้อยแล้ว จะช่วยให้ครูประหยัดแรงงานและเวลาในการที่จะเตรียมการสร้างแบบฝึก นักเรียนก็ไม่ต้องเสียเวลาในการคัดลอกแบบฝึก ทำให้มีเวลาและโอกาสได้ฝึกฝนมากขึ้น

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 21) ได้สรุปประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
2. ผู้เรียนมีสื่อสำหรับฝึกทักษะด้านการอ่าน การคิด และการเขียน
3. เป็นสื่อการเรียนรู้สำหรับการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน
4. พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะมีประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียนและต่อครูผู้สอน ช่วยสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอน ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและมีพัฒนาการดีขึ้น ช่วยให้ครูผู้สอนทราบจุดบกพร่องและปัญหาของนักเรียนเพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไป และยังช่วยลดภาระของครูได้อีกด้วย การพัฒนา การเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องอาศัยสิ่งเร้าเป็นแรงจูงใจ แบบฝึกทักษะเป็นสิ่งเร้าและเป็นสื่ออีกอย่างหนึ่งในการสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้พัฒนาทักษะการเขียนได้ดี การนำเอาแบบฝึกทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์มาใช้ในการฝึกเขียน จะสามารถเร้าและช่วยทำให้เกิดความคิด จินตนาการ และถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างมีประสิทธิภาพ

5.4 จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสร้างแบบฝึก

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (ม.ป.ป. : 4 - 5) กล่าวว่า ในการสร้างแบบฝึกแต่ละเรื่อง ผู้สร้างแบบฝึกจะต้องศึกษาในเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้

ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ของจิตและพฤติกรรมที่ตอบสนอง โดยอาศัยกระบวนการที่เหมาะสม การศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จากข้อมูลที่นักจิตวิทยาได้ค้นพบและทดลองเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึก ในส่วนที่มีความสัมพันธ์ มีดังนี้

1. ทฤษฎีการลองผิดลองถูก ธอร์นไคลค์ สรุปเป็นกฎการเรียนรู้ คือ

1.1 กฎความพร้อม การเรียนรู้จะเกิดเมื่อบุคคลพร้อมที่จะทำ

1.2 กฎผลที่ได้รับ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเพราะได้ทำซ้ำ ๆ และยิ่งทำมาก

ความชำนาญจะเกิดขึ้นได้ง่าย

1.3 กฎแห่งความพอใจ การที่ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนเอง

โดยการเฉลยคำตอบให้ เป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เรียน

2. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์

มีความเชื่อว่าสามารถควบคุมบุคคลให้ทำตามความประสงค์หรือ

แนวทางที่กำหนดโดยไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกทางด้านจิตใจของผู้นั้นว่าจะรู้สึกนึกคิดอย่างไร

เขาจึงได้ทดลองและสรุปว่า บุคคลสามารถเรียนรู้ได้โดยการกระทำ โดยมีเสริมแรงเป็น

ตัวการเมื่อบุคคลตอบสนองสิ่งเร้าควบคู่กันในช่วงเวลาที่เหมาะสม การสร้างแบบฝึกจึงควรมี

ทฤษฎีของสกินเนอร์ด้วย

3. วิธีการสอนของกาเย่

มีความเห็นว่าการเรียนรู้มีลำดับขั้นและผู้เรียนจะต้องเรียนรู้เนื้อหาที่ง่ายไป

หายาก ซึ่ง พรหมณี ข. เจนจิต (2538 : 434) ได้กล่าวถึงแนวคิดของกาเย่ ดังนี้ “การเรียนรู้มี

ลำดับขั้น ก่อนที่เด็กจะแก้ปัญหาได้นั้นเด็กจะต้องเรียนรู้ความคิดรวบยอดหรือกฎเกณฑ์มาก่อน

โดยที่ความคิดรวบยอดและกฎเกณฑ์ที่ได้เรียนรู้้นั้นมาจากการสรุปของเด็กเอง ไม่ใช่ครูเป็นผู้บอก”

4. แนวคิดของบลูม

กล่าวถึงธรรมชาติผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความแตกต่างกัน ผู้เรียนจะ

สามารถเรียนรู้เนื้อหาในหน่วยย่อยต่าง ๆ โดยใช้เวลาเรียนที่แตกต่างกัน ดังนั้น การสร้าง

แบบฝึกจึงต้องมีการกำหนด เงื่อนไขที่จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถผ่านลำดับขั้นตอนของ

ทุกหน่วยการเรียนรู้ได้ ถ้านักเรียนได้เรียนตามอัตราการเรียนของตนจะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จมากขึ้น

พรรณิ ชูทัย (2538 : 39) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกที่ดี นอกจากจะคำนึงถึงหลักในการสร้างและหลักในการฝึกแล้ว จะต้องอาศัยหลักสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้ ประกอบด้วยดังต่อไปนี้

1. ความใกล้ชิด คือ ถ้าใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองเกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน จะสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
2. การฝึกหัด คือ การให้ผู้เรียนได้ทำซ้ำ ๆ กัน เพื่อช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจ ที่แม่นยำ
3. กฎแห่งการกระทำ คือ การที่ผู้เรียนได้ทราบผลการทำงานของตนเอง ด้วยการเฉลยคำตอบให้ จะช่วยให้ผู้เรียนทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข และเป็นการสร้างความพอใจให้แก่ผู้เรียน
4. กิจกรรมการฝึกควรจะมีหลากหลาย นอกจากแบบฝึกหัดต่าง ๆ อาจใช้เกมปัญหาหรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง
5. การฝึกอย่างมีความมุ่งหมายจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก โดยอาจใช้การทดสอบหรือวิธีการอื่น ๆ เพื่อชี้ให้เห็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังการฝึก
6. การฝึกควรสัมพันธ์กับความมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาเหตุผลควบคู่ไปด้วย

ฉลาด สมพงษ์ (2547 : 9) กล่าวว่า การนำหลักจิตวิทยาใช้ในการสร้างแบบฝึกจะทำให้ได้แบบฝึกที่มีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ เหมาะสมกับนักเรียน การสร้างแบบฝึกที่ดีต้องอาศัยหลักจิตวิทยา ดังนี้

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ (Thorndike) เกี่ยวกับการฝึกหัดซึ่งสอดคล้องกับการทดลองของวัตสัน (Watson) นั่นคือ สิ่งใดก็ตามที่ได้รับการฝึกหรือกระทำบ่อย ๆ ย่อมทำให้ผู้ฝึกคล่องแคล่ว สามารถทำได้ดี ในทางตรงกันข้ามที่ไม่ได้รับการฝึกทอดทิ้งไปนานย่อมทำได้ไม่ดีเหมือนเดิม ต่อเมื่อมีการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำก็จะช่วยให้เกิดทักษะเพิ่มขึ้น
2. ความแตกต่างระหว่างบุคคล ครูควรคำนึงว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัด ความสามารถ และความสนใจที่แตกต่างกัน ฉะนั้นในการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาถึงความเหมาะสม ไม่ยากหรือง่ายเกินไป และควรมีหลายแบบ

3. การจูงใจผู้เรียน สามารถทำได้โดยจัดแบบฝึกจากง่ายไปหายาก เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เป็นการกระตุ้นให้คิดตามต่อไป และทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการทำแบบฝึก นอกจากนั้นการให้แบบฝึกสั้น ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่าย

4. การนำสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตและการเรียนรู้มาให้ให้นักเรียนได้ทดลองทำ ภาษาที่ใช้พูด ใช้เขียนในชีวิตประจำวันทำให้ผู้เรียนได้เรียนและทำแบบฝึกที่ใกล้ตัว

สรุปได้ว่า ในการสร้างแบบฝึกแต่ละเรื่องผู้สร้างแบบฝึกจะต้องศึกษาในเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ของจิตและพฤติกรรมที่ตอบสนอง โดยอาศัยกระบวนการที่เหมาะสม ทำให้ได้แบบฝึกที่มีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพน่าเชื่อถือ เหมาะสมกับนักเรียน

5.5 ขั้นตอนการสร้างแบบฝึกทักษะ

นักการศึกษาและนักวิชาการได้อธิบายถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึกไว้ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 145 - 146) ได้ระบุถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึก ดังนี้

1. ศึกษาปัญหาและความต้องการ โดยศึกษาจากการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา ออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อใช้ในการสร้างแบบทดสอบและแบบฝึก
3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนในการใช้แบบฝึก เช่น จะนำแบบฝึกไปใช้อย่างไร ในแต่ละชุดประกอบด้วยอะไรบ้าง
4. สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจเป็นแบบทดสอบเชิงสำรวจ แบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง แบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะตอน โดยแบบทดสอบที่สร้างจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในตอนที่ 2
5. สร้างบัตรฝึก เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยแต่ละทักษะในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ
6. สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติมเมื่อนำแบบฝึกนั้นไปทดลองใช้แล้ว
7. สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้า เพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียนในแต่ละเรื่องแต่ละตอน สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

8. นำแบบฝึกไปทดลองใช้เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึก และคุณภาพของแบบทดสอบ

9. ปรับปรุงแก้ไข

10. รวบรวมเป็นชุดจัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญ เพื่อใช้ประโยชน์

ต่อไป

กรมวิชาการ (2545 : 37 - 38) ได้ระบุถึงขั้นตอนการสร้างแบบฝึก ไว้ดังนี้

1. ศึกษาปัญหา ความต้องการ จากจุดประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียน

2. วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหา เพื่อใช้ในการสร้างแบบฝึก

3. พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบ และขั้นตอนในการใช้แบบฝึก

4. สร้างแบบทดสอบ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและทักษะ

5. ทดลองหาคุณภาพและประสิทธิภาพของแบบฝึก

6. รวบรวมแบบฝึกเป็นชุดโดยจัดทำคำชี้แจงการใช้

ถวัลย์ มาศจรัส (2546 : 20) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก ดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาสาระสำหรับการจัดทำแบบฝึก

2. วิเคราะห์เนื้อหาสาระ โดยละเอียดเพื่อกำหนดจุดประสงค์ในการทำ

3. ออกแบบการจัดทำแบบฝึกตามจุดประสงค์

4. สร้างแบบฝึกและส่วนประกอบอื่น ๆ เช่น แบบทดสอบก่อนฝึก

บัตรคำสั่ง ขั้นตอนกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ และทดสอบหลังฝึก

5. นำแบบฝึกไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

6. ปรับปรุง พัฒนาให้สมบูรณ์

ทัยรัตน์ ทาเพชร (2546 : 25 - 26) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกควรมี

ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจปัญหาและความต้องการเมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไป

แล้ว ครูผู้สอนย่อมทราบดีว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวบรวมปัญหาและความต้องการ

ในการแก้ไขปัญหา หรือความต้องการที่จะพัฒนาการเรียนการสอนในแต่ละจุดประสงค์

2. กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบฝึกทักษะให้ชัดเจน เพื่อตอบ

คำถามว่า สร้างแบบฝึกเพื่ออะไร ต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร

3. วิเคราะห์คำที่เรียนในแต่ละจุดประสงค์ว่า ประกอบด้วยคำและความหมายอย่างไร คำใดที่มักมีปัญหาในการอ่านและเขียน รวบรวมคำเหล่านั้นไว้
4. ศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาการอ่านของนักเรียนในแต่ละชั้นว่าเด็ก แต่ละวัยมีความสนใจเรื่องอะไร
5. กำหนดกรอบการสร้างแบบฝึกว่าควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง แต่ละเรื่องควรมีลักษณะอย่างไร มีกิจกรรมอะไรบ้าง มีความยาวเพียงใด จะนำเสนอโดยใช้รูปภาพประกอบหรือไม่
6. ลงมือเขียนแบบฝึกแต่ละชุด
7. นำแบบฝึกไปให้ผู้ชำนาญการตรวจความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา เพื่อรวบรวมข้อมูลนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง
8. จัดพิมพ์หรืออัดสำเนาแบบฝึกเพื่อให้นักเรียนนำไปใช้

5.6 หลักการใช้แบบฝึกทักษะ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 167) ได้ระบุถึงหลักการใช้แบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ก่อนการฝึกควรสอนให้ผู้เรียนเข้าใจก่อน เพราะจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและทราบเหตุผลที่ต้องฝึก การฝึกอย่างไม่เข้าใจความหมายอาจไม่ทำให้เกิดทักษะ
2. การฝึกควรให้ผู้เรียนได้รับการฝึกตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ภายใต้อาจารย์ที่ดี ถ้าฝึกทักษะผิด ๆ ทำให้เสียเวลาในการแก้ไข
3. ช่วงเวลาการฝึกควรสั้น ๆ ฝึกบ่อย ๆ ด้วยแบบฝึกที่คัดเลือกแล้วจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการฝึกชว่งยาว ซึ่งผู้เรียนจะเบื่อหน่ายไม่สนใจ
4. กิจกรรมการฝึกควรหลากหลาย นอกจากแบบฝึกหัดต่าง ๆ อาจใช้เกม ปัญหา หรือกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง
5. การฝึกอย่างมีจุดมุ่งหมายจะเกิดประโยชน์มาก ถ้าผู้เรียนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของสิ่งที่เรียนหรือฝึก
6. การฝึกควรสัมพันธ์กับการมีเหตุผล ขณะฝึกควรให้ผู้เรียนใช้ความคิดหาเหตุผลควบคู่ไปด้วย

สมทรง สุวพานิช (2539 : 42) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักในการใช้แบบฝึกไว้ ดังนี้

1. การให้ฝึกปฏิบัติควรจะทำหลังสอนเมื่อนักเรียนเข้าใจดีแล้ว
2. การฝึกปฏิบัตินั้นต้องให้นักเรียนฝึกทุก ๆ ด้านฝึกทำจากสิ่งที่ย่างไปหา

สิ่งที่ยาก

3. การให้ฝึกในระยะสั้น ๆ แต่ฝึกบ่อยครั้งจะดีกว่าการฝึกติดต่อกันเป็น

เวลานาน ๆ

4. เด็กแต่ละคนอาจใช้วิธีการทำที่แตกต่างกันครูต้องติดตามผลอยู่เสมอ
5. เด็กควรมีความรู้ทางคณิตศาสตร์ไม่เท่ากันควรแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม

หรือ 3 กลุ่ม แล้วแต่ความสามารถควรให้งานตามความเหมาะสมเป็นกลุ่ม ๆ

6. ไม่ควรปล่อยให้เด็กเก่งทำแบบฝึกหัดมาก ๆ ทุกครั้งไป แต่อาจให้ฝึกแก้ปัญหาลับสมองเพื่อให้ได้พบสิ่งแปลกใหม่ เป็นการเร้าความสนใจโดยอาจทำในรูปแบบปริศนา รูปภาพ

7. ครูต้องสร้างทัศนคติที่ดีต่อการให้แบบฝึกหัด ให้เด็กเห็นความสำคัญและ ให้ใช้เป็นสิ่งแสดงความก้าวหน้าของแต่ละกลุ่มบุคคล

8. ครูต้องแนะนำอย่างใกล้ชิด หากมีข้อผิดพลาดควรแก้ไขก่อนที่จะติดเป็นนิสัยในการฝึกที่ชัดเจนครูต้องดูแลและจัดการฝึกให้เหมาะสมกับนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรใช้กิจกรรมฝึกที่หลากหลาย

วิลลาร์ด สุนทรโรจน์ (2545 : 5) เสนอหลักการพื้นฐานในการทำแบบฝึกหัด

ไว้ว่า

1. การฝึกจะต้องทำด้วยความตั้งใจที่จะพัฒนา
2. การฝึกควรทำด้วยความเข้าใจและใช้ความคิด
3. การฝึกควรเป็นการค้นหาพบซึ่งข้อความ
4. การฝึกจะเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่ถูกต้องก่อนข้างมากกว่าผลลัพธ์ที่ผิด

ครูควรจัดหาคำเฉลยไว้ให้นักเรียนตรวจสอบตนเอง

5. การฝึกควรคำนึงถึงความต้องการและความสามารถของนักเรียน

แต่ละคน

6. การฝึกควรใช้เวลาสั้น ๆ เพื่อไม่ให้นักเรียนเบื่อ
7. การฝึกควรเน้นหลักการทั่วไปมากกว่ากลวิธีหรือวิธีลัด
8. การฝึกควรมุ่งส่งเสริมให้นำไปประยุกต์ใช้
9. การฝึกควรใช้กิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลาย เช่น เกม ปริศนา การแข่งขัน

10. การฝึกต้องไม่มีการลงโทษผู้เรียน

จากแนวคิดของนักการศึกษาดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่า แบบฝึกทักษะนั้นมีความสำคัญและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน และจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูควรจะต้องสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการประกอบการเรียนในแต่ละบท เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนเพื่อเพิ่มเติมทักษะเกี่ยวกับการคิดคำนวณให้มากขึ้น ทั้งยังจะช่วยย้าความเข้าใจ และทำให้เกิดความชำนาญ ความแม่นยำ สามารถนำหลักการหรือวิธีการไปใช้ได้ถูกต้องและคล่องแคล่ว โดยเฉพาะจะได้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนเป็นอย่างดีจะนำไปสู่แนวทางในการศึกษาความรู้ด้วยตนเองต่อไป

6. แผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

วัฒนาพร ระวังบุกข์ (2542 : 1) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตร

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2544 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับแนวการดำเนินการ และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีส่วนสำคัญประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรมการเรียน และการวัดและการประเมินผล

นิคม ชมพูหลง (2545 : 180) แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่ง เป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบ และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2545 : 73) ได้ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ ผลของการเตรียมการวางแผนจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี หรือรายภาคมาสร้างหน่วยการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชาและกระบวนการเรียนรู้ โดยเขียนเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามศักยภาพของผู้เรียน

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การเตรียมการสอนอย่างมีระบบ เป็น ลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ สารระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียน เป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียน ไปสู่จุดหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนดได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่มีความหมาย ยิ่งขึ้นเพราะเป็นการผสมผสานเนื้อหา สารและจุดประสงค์การเรียนรู้ จากหลักสูตรผสม จิตวิทยาทางการศึกษา นวัตกรรม การวัดและการประเมินผล ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของ แผนการจัดการเรียนรู้ ไว้หลายท่าน ดังนี้

สุพล วังสินธ์ (2536 : 6) แผนการจัดการเรียนรู้เป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะ ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พอสรุปความสำคัญได้ดังนี้

1. ช่วยทำให้เกิดการวางแผนวิธีสอน วิธีเรียนที่ดี ที่เกิดจากการผสมผสานความรู้และจิตวิทยาการศึกษา
2. ช่วยให้ครูมีคู่มือการสอนที่ทำด้วยตนเองล่วงหน้า ทำให้ครูมีความมั่นใจในการสอนได้ตามเป้าหมาย
3. ส่งเสริมให้ครูไปศึกษาหาความรู้ทั้งหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการวัดผลและประเมินผล
4. ใช้เป็นคู่มือสำหรับครูที่มาสอนแทนได้
5. ช่วยเป็นหลักฐานแสดงข้อมูลที่ถูกต้อง เทียบตรงเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษ
6. ช่วยเป็นผลงานทางวิชาการแสดงความชำนาญการ และเชี่ยวชาญของผู้จัดทำ

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2537 : 4-5) ให้ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาความรู้ในเรื่องหลักสูตรแนวการสอน การจัดทำจัดหาสื่อประกอบการสอน ตลอดจนวิธีการวัดและประเมินผลอย่างละเอียดทุกแง่มุม

2. ช่วยให้เกิดการวางแผนวิธีสอนวิธีเรียนที่มีความหมายยิ่งขึ้น เพราะการจัดทำแผนการสอนเป็นการผสมผสานเนื้อหาสาระ และจุดประสงค์การเรียนรู้จากหลักสูตร กับหลักจิตวิทยาการศึกษา หรือนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ตลอดจนปัจจัยอำนวยความสะดวกของโรงเรียนและสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและทรัพยากรในท้องถิ่น โดยใช้วิธีการเชิงระบบ เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้ครูมีคู่มือที่ทำด้วยตนเองไว้ล่วงหน้าเพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ครบถ้วน สอดคล้องกับระยะเวลาและจำนวนคาบที่มีอยู่จริง ในแต่ละภาคเรียนนั้น คือสอนได้ครบถ้วนและทันเวลา ช่วยให้ครูมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้น

4. ช่วยให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ช่วยให้ครูสามารถวินิจฉัยจุดอ่อนของนักเรียนที่จะได้รับการแก้ไข และทราบจุดเด่นที่ควรได้รับการเสริมสร้างต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูเห็นภาพการทำงานของตนเองได้เด่นชัดขึ้น

5. ช่วยให้ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ต้องเกี่ยวข้องตรง เพื่อเสนอแนะแก่บุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการ ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

6. ช่วยให้ผู้บริหารหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถทราบขั้นตอน กระบวนการต่าง ๆ ในการสอนของครู เพื่อการนิเทศติดตาม และประเมินผลการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ถ้าผู้สอนติดธุระจำเป็น ไม่สามารถสอนด้วยตนเองได้ แผนการสอนจะใช้เป็นคู่มือครูแก่ผู้มาแทนได้อย่างดี

8. เป็นการพัฒนาวิชาชีพ ที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝนที่มีความเชี่ยวชาญ โดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ

9. เป็นผลงานทางวิชาการอย่างหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงความชำนาญการพิเศษหรือความเชี่ยวชาญของผู้จัดทำแผนการสอน ซึ่งสามารถนำไปพัฒนางานในหน้าที่ และเสนอเลื่อนระดับให้สูงขึ้นได้

6.3 ขั้นตอนการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ศุพล วังสินธุ์ (2536 : 6-7) ได้เสนอแนะขั้นตอนการทำแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตร ต้องศึกษาหลักสูตรอย่างกว้างขวาง และอย่างลึกซึ้งในวิชา และรายวิชาที่สอน เช่น ศึกษาโครงสร้างของวิชา จุดประสงค์ของวิชา สื่อการเรียนการสอนที่กำหนด ในรายวิชา คำอธิบายรายวิชา และธรรมชาติของวิชา เป็นต้น

2. วิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลา และกิจกรรม วิเคราะห์ได้จาก คำอธิบายรายวิชา โดยให้สัมพันธ์กับจุดประสงค์ของวิชา และจุดประสงค์ของหลักสูตร

3. หากลวิธีสอน กลวิธีสอนจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร โดยใช้ทักษะกระบวนการและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดทั้งประสานประสานระหว่างประสบการณ์ และจินตนาการของผู้สอนเอง คงจะไม่มียุทธวิธีสอนใดวิเศษสุดในโลกนี้ วิธีการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้มากที่สุด จะต้องยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เป็น ผู้คิดเป็น ทำเป็นแก้ปัญหาเป็น และเห็นช่องทางในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

4. จัดทำสื่อการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับกิจกรรม การเรียนการสอน ซึ่งอาจจะเป็นสื่อที่ใช้อยู่แล้วหรือสื่อที่คิดขึ้นใหม่ก็ได้ แต่ต้องให้เหมาะสมและสอดคล้องกับเนื้อหาด้วย

5. จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ตลอดทั้งครอบคลุมถึงกระบวนการวางแผนของนักเรียน ทั้งจากสถานการณ์จริงและสถานการณ์จำลองอีกด้วย

6. กำหนดโครงสร้างสำหรับ 1 รายวิชา การกำหนดโครงสร้างสำหรับหนึ่งรายวิชาสามารถปฏิบัติได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ โครงสร้างอย่างสังเขป และโครงสร้างอย่างละเอียด

โครงสร้างอย่างละเอียดเป็นการวางโครงสร้างโดยสัมพันธ์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา เวลา กระบวนการ สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ให้เห็นเป็นภาพรวมตลอดใน 1 รายวิชา ส่วนโครงสร้างอย่างสังเขปเป็นการวางโครงสร้างโดยสัมพันธ์จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และเวลาเพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดใน 1 รายวิชา

7. การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ขยายจากโครงสร้าง เป็นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ในแต่ละคาบ/ชั่วโมงอย่างละเอียด และปฏิบัติได้จริงทั้งนี้โดยมีส่วนประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ ที่จะช่วยให้การดำเนินการสอนบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งมีมากมายหลากหลายข้อ แตกต่างกันไป แต่ส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้จะต้องมีในแผนการจัดการเรียนรู้ คือ

- 7.1 เนื้อหาสาระ
- 7.2 จุดประสงค์
- 7.3 กิจกรรมการเรียนการสอน
- 7.4 สื่อการเรียนการสอน
- 7.5 การวัดและประเมินผล

6.4 หลักการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

สถาบันราชภัฏมหาสารคาม (2539 : 120) ได้เสนอรูปแบบในการเขียนแผนการสอนไว้ 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์ อาจกำหนดเป็นหมวดวิชาหรือบูรณาการเป็นสหวิทยาการตามที่เหมาะสม
2. กำหนดหน่วยการสอน โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วยการสอนประมาณเนื้อหาที่จะทำให้ครูสามารถถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียนได้ในหนึ่งสัปดาห์หรือสอนได้หน่วยละครั้ง
3. กำหนดหัวข้อ ผู้สอนจะต้องถามตัวเองว่าในการสอนแต่ละหน่วยควรให้ประสบการณ์อะไรแก่นักเรียน แล้วกำหนดหัวข้อเรื่องออกมาเป็นหน่วยการสอนย่อย
4. กำหนดหลักการและความคิดรวบยอด หลักการและความคิดรวบยอดที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหน่วยและหัวข้อเรื่อง โดยสรุปแนวความคิด สาระและหลักการที่สำคัญไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดเนื้อหาการสอนให้สอดคล้องกัน
5. กำหนดจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่อง โดยเขียนเป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องมีเกณฑ์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไว้ทุกครั้ง
6. กำหนดกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งจะ เป็นแนวทางเลือก และการเขียนแผนการสอน
7. กำหนดแบบประเมินผล ต้องประเมินให้ตรงกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยใช้แบบทดสอบแบบอิงเกณฑ์ เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากการเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ 1 แผนแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่
8. เลือกและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ วิธีการและอุปกรณ์ที่ครูใช้เป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น เมื่อเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละหัวข้อเรื่องแล้วจัดไว้เป็นรูปเล่ม เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้

9. หาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นการประกันว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพในการสอน ผู้สร้างจำเป็นต้องกำหนดเกณฑ์ขึ้น โดยคำนึงถึง การที่ว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการเพื่อให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียน บรรลุผล

10. การใช้แผนการเรียนรู้เป็นขั้นนำเอาแผนการสอนไปใช้ ซึ่งจะต้องมีการตรวจสอบและปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ข้อควรคำนึงถึงคือ

10.1 ต้องคำนึงความมุ่งหมายของแต่ละหน่วย และใช้จุดมุ่งหมายเป็นแนวทาง ในการดำเนินการสอน

10.2 ต้องคำนึงถึงจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อช่วยให้การสอนเป็นตามความต้องการของความสนใจของผู้เรียน

10.3 ต้องคำนึงถึงวิธีที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในทุกด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน เจตคติที่ดี และทักษะที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

10.4 ต้องคำนึงถึงการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน

10.5 ต้องคำนึงถึงการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดกิจกรรม การเรียน การสอน

6.5 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ประกอบด้วย (สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

2539 : 121-122)

1. มีความมุ่งหมายดี ชัดเจนสำหรับเรื่องนั้น ๆ เป็นความมุ่งหมายที่สามารถวัดได้
2. จัดประสบการณ์ให้นักเรียน ได้รับอย่างเหมาะสม
3. จัดวิธีสอนและกิจกรรม ได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและผู้เรียน
4. กำหนดวิธีวัดผล ได้อย่างเหมาะสม
5. กำหนดสื่อการสอนเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
6. สอดคล้องและเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
7. มีความชัดเจน สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

8. ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในการสอนและสามารถปรับปรุงให้เหมาะสมกับนักเรียนได้

9. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่นำไปสอนได้ในสถานการณ์จริง

ดังนั้น ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จึงส่งเสริมให้จัดทำให้สอดคล้องกับจุดเน้นและแนวการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยครูเป็นผู้คอยชี้แนะ ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามความมุ่งหมาย

2. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบคำตอบหรือทำสำเร็จด้วยตนเอง โดยครูพยายามลดบทบาทจากผู้ออกคำตอบมาเป็นผู้กระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้ ผู้เรียนคิดแก้ หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมเอง

3. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะกระบวนการและนำกระบวนการไปใช้จริง

4. เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุสำเร็จรูปราคาสูง

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแผนการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้เป็นเสมือนแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู โดยผ่านการเตรียมการสอนอย่างมีระบบเป็นลายลักษณ์อักษรล่วงหน้า มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ สารระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีการวัดและประเมินผล แผนการจัดการเรียนเป็นเครื่องมืออันสำคัญ ที่จะช่วยให้ผู้เรียนไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่หลักสูตรกำหนด ได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคของการปฏิรูปการศึกษาครูต้องเน้นสอนให้นักเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ ต้องเปลี่ยนจากครูเป็นคนบอกความรู้ มาเป็นครูเป็นคนชี้แนะความรู้ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้น ได้นั้นต้องอาศัยการวางแผน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้นการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่ครูมีอาชีพจะต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดทักษะความชำนาญเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กฤษมันต์ วัฒนามรงค์ (2538 : 11-12) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะว่า หมายถึง ความสามารถของแบบฝึกทักษะในการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวังไว้ เมื่อพิจารณาแบบฝึกจากความหมายดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ว่า ในการดำเนินการสร้างแบบฝึกทักษะ ให้มีประสิทธิภาพต้องมีจุดประสงค์เนื้อหาวิชากระบวนการเรียนรู้ เกณฑ์มาตรฐาน และการประเมินองค์ประกอบสำคัญที่จะให้เกิดประสิทธิภาพได้ กระบวนการสร้างแบบฝึกทักษะนั้นมีขั้นตอนและวิธีที่จะสามารถศึกษาได้จากตำราทั่วไป เนื่องจากหลักการสร้างแบบฝึกทักษะที่ยึดถือความแตกต่างระหว่างบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์หรือการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และมีการทราบผลการกระทำ รวมถึงการเสริมแรงของประสิทธิภาพที่วัดออกมาจะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ การทำแบบทดสอบเมื่อจบแบบฝึกทักษะ แสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น 80/801 , 85/85 , 90/90 โดยเลขตัวแรก คือเปอร์เซ็นต์ของผู้ทำแบบฝึกหัดถูกต้องถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการและตัวเลขหลังคือเปอร์เซ็นต์ของผู้ที่ทำแบบฝึกหัดถูกต้องถือเป็นประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เมื่อพิจารณา ประสิทธิภาพแบบฝึกทักษะ จึงพิจารณา คือ ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ เช่นเดียวกับการหาประสิทธิภาพนวัตกรรมประเภทอื่น โดยมีสูตรการคิดดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ	E_1	แทน	ประสิทธิภาพของกระบวนการ
	$\sum x$	แทน	คะแนนรวมของทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	A	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบระหว่างเรียน

$$E_2 = \frac{\sum f}{B} \times 100$$

เมื่อ	E_2	แทน	ประสิทธิภาพของผลลัพธ์
	$\sum f$	แทน	คะแนนรวมของทุกคนที่ได้จากการทำแบบทดสอบ หลังเรียน
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	B	แทน	คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

การคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ ใช้สูตร E_1/E_2 ของ
เสาวนีย์ ลิกขาบัณฑิต (2541 : 294-295) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการ (Process) หาได้จาก
การนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดของนักเรียนทุกคนในแต่ละตอนของชุดการสอนทุก
ตอนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ยเทียบเป็นร้อยละ 80 หรือสูงกว่า 80

80 ตัวหลัง หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (Product) ทำได้จาก
การนำคะแนนจากการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคนมารวมกันหาค่าเฉลี่ย แล้วเทียบ
เป็นร้อยละ 80 หรือ สูงกว่า 80

โดยทั่วไปประสิทธิภาพของบทเรียนคอมพิวเตอร์ จะต้องมาจากผลลัพธ์การ
คำนวณ E_1 และ E_2 เป็นตัวเลขตัวแรกตามหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 100 มากถือว่า
มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีค่าสูงสุดที่ 100 และเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการรับรองมาตรฐาน
ประสิทธิภาพแบบนี้ จะอยู่ที่ 80/80 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้
บทเรียน โดยปกติแล้วที่เป็นความรู้ความจำ จะตั้งไว้ 80/80 , 85/85 , หรือ 90/90 ส่วนเนื้อหา
ที่เป็นทักษะจะตั้งต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 134-143)

การหาประสิทธิภาพของสื่อ หมายถึง การนำสื่อไปทดลองใช้แล้วนำผลที่
ได้มาปรับปรุง แก้ไข เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด การหาประสิทธิภาพของ
สื่อมีขั้นตอนการหา ดังนี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2523 : 134-143)

1. การกำหนดประสิทธิภาพ

เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของสื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ หากสื่อมีประสิทธิภาพถึงระดับนั้นแล้ว สื่อนั้นมีประสิทธิภาพที่จะนำไปสอนนักเรียน

2. ขั้นตอนการทดลองหาประสิทธิภาพ เมื่อผลิตสื่อขึ้นเป็นต้นแบบแล้วนำไปทดลองหาประสิทธิภาพตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1 ทดลองแบบเดี่ยว (1 : 1) คือทดลองกับผู้เรียน 1 คน โดยการใช้เด็กอ่อน ปานกลาง และเก่ง อย่างละ 1 คน เป็นการทดลองครู 1 คน ต่อนักเรียน 1 คน ให้ทดลองกับนักเรียนอ่อนก่อนทำการปรับปรุง แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนปานกลาง และนำไปทดลองกับนักเรียนกับนักเรียนเก่งตามลำดับ

2.2 ทดลองแบบกลุ่ม (1 : 10) คือทดลองกับนักเรียนทั้งชั้น 6-10 คน โดยใช้นักเรียนเก่ง ปานกลาง และอ่อน คละกัน ไม่ใช้นักเรียนเก่งหรืออ่อนล้วน ๆ ทดลองเวลาทดลองจะต้องจับเวลาว่าด้วยกิจกรรมกลุ่มแต่ละกลุ่มใช้เวลาเท่าไร

2.3 ทดลองภาคสนาม (1 : 100) คือทดลองกับนักเรียนทั้งชั้น 40-100 คน เป็นการทดลองที่ใช้ครู 1 คนต่อนักเรียน 40-100 คน นักเรียนที่เลือกมาทดลอง จะต้องมีทั้งนักเรียนเก่งและอ่อน ไม่ควรเลือกห้องเรียนที่มีนักเรียนเก่งหรืออ่อนล้วน ทดลองในชั้นเรียนจริง ต้องใช้ครูเพียงคนเดียว ผู้สังเกตการณ์ต้องอยู่ห่าง ๆ ไม่เข้าไปช่วยเหลือเด็ก ปล่อยให้ครูผู้สอนทดลองสอนแก้ปัญหาเอง หากจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือให้ครูผู้สอนเป็นผู้บอกให้ไปช่วย

นอกจากนี้ สถานที่และเวลาสำหรับการทดลองแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ควรใช้เวลานอกชั้นเรียน หรือแยกนักเรียนมาเรียนต่างหาก และต้องมีการชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการทดลอง และวิธีการใช้สื่อ ครูจะต้องดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. สอบก่อนสอน
2. นำเข้าสู่บทเรียน
3. ให้นักเรียนทำกิจกรรม
4. สรุปบทเรียน
5. สอบหลังเรียน

สรุปได้ว่าการคำนวณหาประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนนี้เป็นผลรวมของการหาคุณภาพ (Quality) ทั้งเชิงปริมาณที่แสดงเป็นตัวเลข (Quantitative) และเชิงคุณภาพ

(Qualitative) ที่แสดงเป็นภาษาที่เข้าใจได้ ดังนั้นประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน ในที่นี้จึงเป็นองค์รวมของประสิทธิภาพ (Efficiency) ในความหมายของการทำในสิ่งที่ถูก (Do the Things Right) นั้น หมายถึง การเรียนอย่างถูกต้องตามกระบวนการของการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะและมีการประสิทธิผล (Effectiveness) ในความหมายของการทำสิ่งที่ถูกต้องให้เกิดขึ้น (Get the Right Things Done) นั้น หมายถึงผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ถูกต้องถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวัง ทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นจะนำไปสู่การมีคุณภาพ ซึ่งมักนิยมเรียกรวมกันเป็นที่เข้าใจสั้น ๆ ว่า “ประสิทธิภาพ” ของสื่อการเรียนการสอน

8. ความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับความพึงพอใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

8.1 ความหมายของความพึงพอใจ

กิติมา ปรีดีฉิลก (2529 :321) ได้กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึก ที่ชอบหรือพอใจที่มีต่อองค์ประกอบและสิ่งจูงใจในด้านต่าง ๆ ของงาน และ ผู้ปฏิบัติงานนั้น ได้รับการตอบสนองตามความต้องการของเขาได้

พิน คงพูน (2539 : 389) ได้กล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่เขา ปฏิบัติ ความพึงพอใจเกิดจากการได้รับตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

สเตราส์ และเซเยส (Strauss and Sayles. 1960 : 5 - 6) ได้ให้ความเห็นว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกพอใจในงานที่ทำ เต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จตาม วัตถุประสงค์

แอปเปิลไวท์ (Applewhite. 1965 : 6) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึก ส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงาน ซึ่งรวมไปถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้วยการมีความสุขที่ทำงานร่วมกับคนอื่นที่เข้ากันได้ มีทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

กู๊ด (Good. 1973 : 161) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพหรือระดับความพึงพอใจที่เป็นผลมาจากความสนใจ และเจตคติของบุคคลที่มีต่องาน

จากความหมายของ ความพึงพอใจ ที่มีผู้ให้ความหมายไว้ข้างต้น ผู้ศึกษาพอจะสรุป ได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือ การปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นพอกล่าวสรุปได้ว่า ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน โดยใช้

แบบฝึกทักษะ หมายถึง ความรู้สึกรู้สีกพอใจ ชอบใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน ด้วยแบบฝึกทักษะ และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

8.2 การวัดความพึงพอใจ

การวัดความพึงพอใจมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

บุญเรียง ขจรศิลป์ (2543 : 15-16) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า ทัศนคติ หรือเจตคติเป็นนามธรรมเป็นการแสดงออกก่อนข้างซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดทัศนคติได้ โดยตรง แต่เราสามารถที่จะวัดทัศนคติได้ โดยอ้อม โดยวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น แทนฉะนั้น การวัดความพึงพอใจก็มีขอบเขตที่จำกัดด้วย อาจมีความคลาดเคลื่อนขึ้นถ้าบุคคลเหล่านั้นแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับความรู้สึกที่จริง ซึ่งความคลาดเคลื่อนเหล่านี้ย่อมเกิดขึ้นได้ เป็นธรรมดาของการวัดโดยทั่วๆ ไป

การวัดความพึงพอใจสามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้ แบบสอบถาม โดยผู้ ออกแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ ในลักษณะกำหนดคำตอบให้ เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรง ซึ่งต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการที่ดีจะได้ ข้อมูลที่เป็นจริง
3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล เป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวัดความพึงพอใจสามารถสรุปได้ว่า วิธีการวัดความพึงพอใจนั้นสามารถทำได้หลายวิธี การที่จะเลือกใช้วิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับบริบทต่าง ๆ เช่น กลุ่มที่ต้องการวัดความพึงพอใจ สถานที่ เวลา และโอกาสในการวัดความพึงพอใจด้วย ดังนั้นจึงควรเลือกใช้ตามความเหมาะสม

8.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

สก็อตต์ (Scott. 1970 : 124) ได้เสนอความคิดในเรื่องการจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลในเชิงปฏิบัติ มีลักษณะดังนี้

1. งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว และมีความหมายสำหรับผู้ทำ

2. งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้ โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

3. เพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งจูงใจภายในเป้าหมายของงาน จะต้องม
ีลักษณะดังนี้

3.1 คนทำงานมีส่วนในการตั้งเป้าหมาย

3.2 ผู้ปฏิบัติได้รับทราบผลสำเร็จในการทำงานโดยตรง

3.3 งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนด้วยบทเรียน คอมพิวเตอร์ ผู้เรียน จะมีส่วนร่วมในการเลือกเรียนตามความสนใจ และมีโอกาสร่วมกันตั้ง จุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำกิจกรรม ได้เลือกวิธีแสวงหาความรู้ด้วยวิธีที่ผู้เรียน ถนัด และสามารถค้นหาคำตอบได้

เซอร์เบอร์ (Herzberg, 1970 : 113-115 ; อ้างอิงมาจาก สุนทร หลักคำ. 2547 : 44) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า Herzberg's Motivation Hygiene Theory ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานซึ่งมีผล ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น ความสำเร็จของงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานความรับผิดชอบ ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการ ทำงานและมีผลทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน เช่น เงินเดือน โอกาสที่ จะก้าวหน้าในอนาคตสถานะของอาชีพ สภาพการทำงาน เป็นต้น

แมคกรเกอร์ (McGregor, 1960 : 33-58 ; อ้างอิงมาจาก สุนทร หลักคำ. 2547 : 44) ได้ศึกษาธรรมชาติของมนุษย์และได้อธิบายลักษณะของมนุษย์ว่ามี 2 ประเภท คือ

1. คนประเภทเอกซ์ (X) มีลักษณะดังต่อไปนี้

1.1 มีสัญชาตญาณที่จะหลีกเลี่ยงการทำงานทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

1.2 มีความรับผิดชอบน้อย

1.3 ชอบสั่งการ

1.4 ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์กร

1.5 มีความปรารถนาให้ตอบสนองความต้องการด้านร่างกายและความปลอดภัย

2. คนประเภทวาย (Y) มีลักษณะดังต่อไปนี้

- 2.1 ชอบทำงาน เห็นว่าการทำงานเป็นของสนุกเหมือนการเล่นหรือการพักผ่อน
- 2.2 มีความรับผิดชอบในการทำงาน
- 2.3 มีความทะเยอทะยานและกระตือรือร้น
- 2.4 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงองค์กร
- 2.5 ตั้งการตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้
- 2.6 ปราศจากความเครียด ชื่อเสียง ความสมหวังในชีวิต

มาสโลว์ (Maslow. 1970 : 69-80 ; อ้างอิงมาจาก สุนทร หลักคำ. 2547 : 44)

ได้เสนอทฤษฎีลำดับความต้องการ (Hierarchy of Needs) ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological Need) เป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เน้นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร อากาศ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน ความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Need) เป็นความต้องการความมั่นคงในชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคต ความเจริญก้าวหน้า ความอบอุ่นใจ
3. ความต้องการทางสังคม (Social Need) เป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อการเกิดพฤติกรรม ต้องการให้สังคมยอมรับเข้าเป็นสมาชิก ต้องการความเป็นมิตร ความรักจากเพื่อนร่วมงาน
4. ความต้องการมีฐานะ (Esteem Need) มีความอยากเด่นในสังคม มีชื่อเสียง ต้องการการยกย่องสรรเสริญ อยากมีความเป็นอิสระมีเสรีภาพ
5. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต (Self – Actualization Need) เป็น ความต้องการระดับสูงสุด อยากให้ตนประสบความสำเร็จทุกอย่างในชีวิต

แคทซ์ (อรรถนิ จิรวัดนศิริ. 2541 : 19 - 20 ; อ้างอิงมาจาก Katz. 1983 : 163)

ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับผู้บริโภค (Consumer) หรือผู้รับสาร (Receiver) โดยผู้รับสารจะอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำการเลือกใช้สื่อ (Active Selector of Media Communication) ซึ่งนับได้ว่า เป็นมุมมองที่แตกต่างเป็นจากทฤษฎีเดิมที่ไม่ให้ความสำคัญกับผู้รับสาร เพราะแต่เดิมผู้รับสารถูกมองว่าเป็นผู้ถูกกระทำ ดังนั้น สมมุติฐานของทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสาร ผู้ส่งสารจึงไม่อาจคาดหมายความสัมพันธ์ระหว่างข่าวสารกับประสิทธิภาพของการสื่อสาร

จากแนวคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จ จึงต้องคำนึงถึงการจัดบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียน เพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียน ให้มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายใน เป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้นเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงานภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอก เป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดทำให้มากกว่าที่ตนเองให้ตนเอง เช่น การได้รับ คำยกย่อง ชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

9. บริบทโรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง

9.1 ประวัติของโรงเรียน

โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง เป็นโรงเรียนขนาดกลาง ตั้งอยู่ที่บ้านยางตลาด หมู่ที่ 1 ตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ รหัสไปรษณีย์ 46120 โทรศัพท์ (043) 891152 ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2464 มีเนื้อที่ 20 ไร่ มีประวัติความเป็นมาพอสังเขป ดังนี้

โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง ตั้งอยู่บ้านยางตลาด ต. ยางตลาด อ. ยางตลาด จ. กาฬสินธุ์ เนื้อที่ 20 ไร่ 2 งาน ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2464 โดยอาศัยศาลาวัดบ้านคือเป็นอาคารเรียน มีนายบุญจันทร์ ศรีพันดำ เป็นครูใหญ่คนแรก

ปี พ.ศ. 2471 หลวงพินิจนทรราษฎร์ นายอำเภอยางตลาดได้สร้างอาคารเรียนขึ้นใหม่ เป็นเอกเทศในที่ดินปัจจุบัน ตั้งชื่อว่า โรงเรียนประชาบาลตำบลยางตลาด (พินิจราษฎร์บำรุง) มีโรงเรียนสาขา 4 โรงเรียน เปิดทำการสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อมาขุดเหลือเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ปี พ.ศ. 2491 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนบ้านยางตลาด (พินิจราษฎร์บำรุง) ปี พ.ศ. 2500 เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และเปิดสอนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และขยายถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ในปี พ.ศ. 2504

ปี พ.ศ. 2521 โรงเรียนใช้หลักสูตรพุทธศักราช 2521 เรื่อยมา และฉบับปรับปรุง 2533
ปี พ.ศ. 2545 ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนจากโรงเรียนบ้านยางตลาด (พินิจราษฎร์บำรุง)
เป็นโรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2545

ปี พ.ศ. 2546 เปลี่ยนมาใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และ
เปลี่ยนสังกัดจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน

ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนรวม
504 คน มีข้าราชการครู 26 คน พนักงานบริการ 2 คน รวมบุคลากร 28 คน โดยมีนางมะลิจันทร์
บัณฑิต ผู้อำนวยการโรงเรียน นายวิทยา บุคตะพิมพ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียน

9.2 วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

ก้าวหน้าวิชา ก้าวหน้าวิสัย ก้าวไกลสัมพันธ์ ก้าวทันเทคโนโลยี

9.3 พันธกิจของโรงเรียน

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็น
2. จัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน
3. ประชาสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น
4. ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และบริการสารสนเทศที่ทันสมัย

สำคัญ

9.4 เป้าประสงค์ของโรงเรียน

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนมีวินัยในตนเอง
2. นักเรียนมีความรู้ความสามารถและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
3. โรงเรียนมีบริการสารสนเทศ
4. โรงเรียนมีการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

9.5 ปรัชญาโรงเรียน

การศึกษา คือ ชีวิต

9.6 ข้อมูลโรงเรียน

1. จำนวนห้องเรียนและจำนวนนักเรียน

ตารางที่ 3 จำนวนห้องเรียนและจำนวนนักเรียน

ชั้น	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียน			หมายเหตุ
		ชาย	หญิง	รวม	
อนุบาล 1	3	40	32	72	
อนุบาล 2	3	40	31	71	
รวม	6	80	63	143	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	3	44	20	64	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	3	39	26	65	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	3	44	23	67	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	3	33	28	61	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	3	31	29	60	
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	3	35	37	72	
รวม	18	226	163	389	
รวมทั้งหมด	24	306	226	532	

2. จำนวนครู

ตารางที่ 4 จำนวนครูจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)
- ปริญญาโท	7
- ปริญญาตรี	19
- อนุปริญญา หรือ เทียบเท่า	-
- ต่ำกว่าอนุปริญญา	-
รวม	26

ตารางที่ 5 จำนวนครูจำแนกตามวิชาเอก

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)
บริหารการศึกษา	6
การวัดผลการศึกษา	1
หลักสูตรและการสอน	1
การศึกษาปฐมวัย	2
การประถมศึกษา	4
ภาษาไทย	2
วิทยาศาสตร์	1
สังคมศึกษา	1
คหกรรมศาสตร์	3
บรรณารักษศาสตร์	1
ภาษาอังกฤษ	2
ศิลปศึกษา	1
เทคโนโลยีทางการศึกษา	1
รวม	26

9.7 นโยบายการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง มีนโยบายในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนนำสื่อเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาของโรงเรียน ดังนี้

1. ปรับปรุงพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนของครูและนักเรียน เน้นแนวคิดให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ตลอดจนการปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ระดับผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับ 3 เป็นอย่างต่ำ ทุกกลุ่มประสบการณ์และอัตราการตกซ้ำชั้นไม่เกินร้อยละ 1

3. ปรับปรุงพัฒนางานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและ การเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ให้ได้มาตรฐาน และให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ดำเนินการปฏิรูปการศึกษา สนองและพัฒนานโยบาย 4 ประกัน และ แผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติ ให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนยิ่งขึ้น (โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง. 2552 : 1-2)

จากการศึกษาบริบทของโรงเรียน สรุปได้ว่า โรงเรียนพินิจราษฎร์บำรุง มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีวินัยในตนเอง นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

10.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปาริชาติ อินทร์พวง (2547 : 87) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ 82.42 / 83.83 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับนักเรียนที่เรียนตามคู่มือครูของกรมวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

พวงเพชร เอี่ยมกุงา (2547 : 91) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยโครงการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า แผนการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยโครงการ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการ ด้านทักษะการปฏิบัติโครงการอยู่ในระดับดี คุณภาพด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับดี และมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้โดยโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด

อุทุมพร จันทรอด (2547 : 86) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมสำรวจตลาด นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากประเด็นที่ศึกษา เรื่อง การใช้ภาษา จินตนาการ การเสนอแนวคิด นักเรียนผ่านน้อยที่สุด

ในการพัฒนาในวงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ผลการจัดกิจกรรมในวงรอบที่ 2 มีการพัฒนา เพราะจำนวนนักเรียนผ่านมากขึ้นตามลำดับ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับ กระบวนการฝึกทักษะ นักเรียนมีประสบการณ์ และผ่านกระบวนการฝึกมากขึ้น จะมีทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น

รุจิรัตน์ สระหอม (2548 : 86) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียน เชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยด้วยแบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่า แผน การจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยด้วยแบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 86.46/82.78 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผน การจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทยด้วยแบบฝึกทักษะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีค่าเท่ากับ 0.7430 หมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.30 และนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิง สร้างสรรค์ภาษาไทยด้วยแบบฝึกทักษะ โดยรวมอยู่ในระดับมีความพึงพอใจมากที่สุด

สมพิศ คงทรง (2549 : 122 - 123) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับ นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพ 83.04/82.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนวิชาภาษาไทยด้วยแบบฝึกทักษะการเขียน เชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ชุดิพันธ์ นามท้าว (2550 : 79 - 80) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 81.12/83.76 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถทางการเขียน เชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เบญจมาศ คู่มทรัพย์ (2550 : 73) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการเขียน เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึก การเขียน เชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ

เท่ากับ 84.28/83.82 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนและหลังการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

พรณี ชะบา (2550 : 79) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพ 83.31/87.49 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาภาษาไทยด้วยแบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีความพึงพอใจในกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมาก มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 80) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรา ไชยพันธ์ (2550 : 79) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การหาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 70/70 แสดงว่าชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วลัยพร ศุภกะ (2550 : 75) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้ชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลดงปบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของชุดฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (E_1/E_2) เท่ากับ 88.83/85.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นักเรียนชั้น ป.5 ที่เรียนโดยใช้ชุดฝึกมีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยรวมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสามารถในการคิดริเริ่ม ความคิดต้องแคล่ว ความคิดละเอียดลออ และด้านความคิดยืดหยุ่น คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คะแนนโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านจากคะแนนเต็มเฉลี่ย 24.16 ก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 13.64 หลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย 19.33

ปณัญดา บุญเสนาะ (2551 : 77-78) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้แบบฝึกทักษะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 82.72/ 85.06 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะมีค่าเฉลี่ย 0.53 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนร้อยละ 53.03 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แบบฝึกทักษะมีคะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

เรื่องรัตน์ โคนะสุ (2551 : 93) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ 82.08 / 83.92 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80 และนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า แบบฝึกทักษะเป็นสื่อการสอนที่มีประโยชน์ ในการที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะและความรู้ที่คงทน และช่วยให้ผู้เรียนเกิด ความสนุกสนานเพลิดเพลินในการเรียน มีความสนใจไม่เบื่อหน่าย และมั่นใจในการเรียน จึงนับว่าแบบฝึกทักษะ เป็นสื่อการสอนที่สนองความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง

10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

บาลเก (Bahke, 1969 อ้างถึงใน สิริพร กอบแก้ว, 2543 : 72) ได้กำหนดการประเมินผลโครงการที่ทำการทดลองใช้แบบฝึกที่สร้างขึ้น เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ผลการประเมิน พบว่า การใช้แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีผลต่อพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นเพียงบางส่วนหรือในหลายส่วนของโครงการ และมีข้อสังเกตว่า การฝึกบางแบบฝึกมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลวิธีในการเสริมแรงในรูปของการให้คะแนนด้วย

คินเนย์ (Keeney, 1976 : 5802 – A) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ของโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง จำนวนนักเรียน 276 คน เกี่ยวกับการเขียนแบบสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชอบเลือกเรื่องด้วยตนเอง 67.4% นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชอบเลือกเรื่องด้วยตนเอง 80.4% นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 ใช้เวลาในการเขียนเรื่องต่อเนื่องกันคิดเป็น 57.2% และ 43.4%

ตามลำดับ ความยากในการเขียนเรื่องสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 คือ การรวบรวมความคิด เวลานั้น ขาดเครื่องมือ ที่จะช่วยในการเขียนคำศัพท์ และไม่มีสมาธิเนื่องจากเสียงรบกวน ส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีปัญหาเช่นเดียวกันและมีปัญหาเพิ่มขึ้นมาบ้าง คือ การกำหนดเหตุการณ์และอุปนิสัยของตัวละคร

เคอร์นส์ (Kearns. 1979 อ้างถึงใน สิริพร กอบแก้ว. 2543 : 72) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการผ่อนคลาย และการชี้แนะจินตนาการที่มีต่อการคิดและการเขียนแบบสร้างสรรค์ของนักเรียน ที่มีพรสวรรค์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองให้นักเรียน โดยใช้แบบฝึกหัดเพื่อผ่อนคลายสมองและ ชี้นำด้านจินตนาการ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งกำหนดให้เรียน โดยใช้กิจกรรมนันทนาการทางวิชาคณิตศาสตร์จากนั้น ให้ทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ ผลการวิจัยพบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถของความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติความแตกต่างนี้มีความสอดคล้องกันทั้งในระดับชั้น ขอบข่ายความสามารถและความคิดริเริ่มนอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้รับคะแนนเฉลี่ยด้านความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนชั้นอื่นๆ

เคนซ์ (Knez. 1993 : 563 - A) ได้ศึกษาแนวคิดการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยแนวคิดเชิงเพื่อฝันนั้นประกอบด้วยเรื่องราวที่ไม่เหมือนหรือห่างไกลจากโลกแห่งความเป็นจริง หรือโลกแห่งเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นโลกแห่งประสบการณ์ของผู้อ่าน อย่างไรก็ตาม การเขียนเรื่องเพื่อฝัน สามารถเปิดเผยให้เห็นถึงความเป็นจริงที่สอดคล้องกับโลกเชิงประจักษ์ได้ ดังนั้นเรื่องราวเชิงเพื่อฝันจึงมีคุณค่าด้านสติปัญญา หรือความคิด แนวการเขียนที่สำคัญจะใช้ถ้อยคำที่มีความเป็นไปได้ ทฤษฎีเกี่ยวกับอุปมาอุปมัยและการกล่าวถึงความคลุมเครือสำหรับในการสืบค้นคุณค่าทางสติปัญญาของเรื่องราวเชิงเพื่อฝันสำหรับเรื่องต่างๆ ที่รวบรวมไว้ จะเสนอรูปแบบเชิงสร้างสรรค์ที่เรียบง่ายกว่า เช่น เรื่อง นกเงือกปีศาจ และมัมมี่ที่ไม่ตายตลอดจนการมีพลังด้านอารมณ์ของความคลุมเครือ

ซิมเล (Simle. 1993 : 422 - A) ได้ใช้รูปแบบเชิงการทดลองเพื่อศึกษา

- (1) กิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำหรือไม่ และ
- (2) ผลของกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีอะไรบ้างที่มีต่อเนื้อหาและจำนวนการสะกดคำผิด (กลไก) ของการเขียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิธีการศึกษาได้กำหนดกลุ่มการสอนต่างกันเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มควบคุมซึ่งสอนตามบทเรียนการสะกดคำสัปดาห์ละบท ซึ่งออกแบบโดยชุดการสะกดคำที่กลุ่มโรงเรียนใช้อยู่ในปัจจุบัน (2) กลุ่มทดลอง

1 ใช้เวลาสะกดคำที่กำหนดไว้เพียงเฉพาะในกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์เท่านั้น นักเรียนกลุ่มนี้ได้รวมเอาคำจำนวน 3 – 8 คำ ที่เลือกมาจากบทเรียนการสะกดคำประจำสัปดาห์ แต่ละสัปดาห์ในกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คำที่นักเรียนเลือกมารวมไว้นี้ นำมาจากชุดการสะกดคำที่กลุ่มโรงเรียนใช้อยู่ในปัจจุบัน และ (3) กลุ่มทดลอง 2 ใช้เวลาสะกดคำที่กำหนดไว้เพียงเฉพาะในกิจกรรมการเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างเดียว คำที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมไม่ได้ผูกพันกับเงื่อนไขใด ๆ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่มีการแสดงออกต่อคำรายการสะกดคำหรือรายการสะกดคำ (กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง 1) ทำคะแนนในการทดสอบได้สูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้แสดงออกอย่างเดียวกัน (การทดลอง 2) ผลการศึกษาต่อไปบ่งชี้ว่า ในแบบทดสอบมาตรฐานเรื่องคำที่ไม่คุ้นเคยกับทั้ง 3 กลุ่ม และในเนื้อหาและจำนวนคำที่สะกดคำผิดในโครงการเขียนสร้างสรรค์ครั้งสุดท้าย นักเรียนไม่ได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

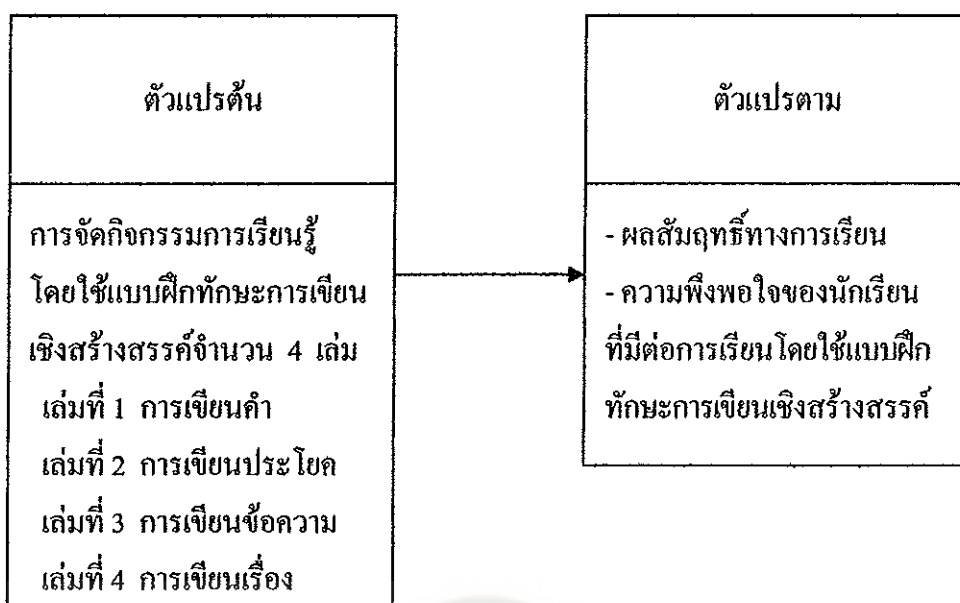
แอดเลอร์ (Adler, 2002 : 117 – A) ได้วิจัยบทบาทการปฏิบัติพัฒนาการเขียนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความเข้าใจในระดับที่แตกต่างของวัยรุ่น และเพื่อพัฒนาผู้เรียนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยวิจัยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนวิชาเลือกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่อาศัยใน 3 ชุมชนชานเมืองนิวยอร์ก มีผู้ร่วมวิจัย คือ ครู 4 คน และนักเรียน 24 คน โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ครูจะเปิดวิสัยทัศน์และคอยช่วยเหลือ พบว่า ผู้วิจัยได้ช่วยให้นักเรียนเข้าใจในวิชาการ นักเรียนมีภาวะอารมณ์ที่มีจินตนาการสูง ส่งผลให้การปฏิบัติการเขียนเชิงสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การพัฒนาการคิดเชิงสร้างสรรค์และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียนมีจินตนาการ ส่งเสริมความคิดของผู้เรียน และช่วยพัฒนาทักษะด้านการเขียนของผู้เรียนได้ดี จึงเห็นว่าควรให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาทักษะทางการเขียนไปพร้อมกัน โดยการใช้แบบฝึกทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในครั้งนี้

11. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย จากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และ กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. 2538 : 11 - 12) ที่ได้ใช้แบบฝึกทักษะแก้ไขปัญหาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย